

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
Та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

« 27 » серпня 2025 р..

«ПОГОДЖУЮ»

Завідувач кафедри променевої
діагностики, променевої терапії та
онкології

Олександр КОСТЮК

« 27 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «ОНКОЛОГІЯ та радіаційна медицина»

Спеціальність	222 Медицина
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медицина», 2025
Кваліфікації	Магістр медицини, лікар
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Променевої діагностики, променевої терапії та онкології
Лектор	професор, д.мед.н. Костюк О.Г.
Контактна інформація	<i>oncology@vntu.edu.ua, вул. Хмельницьке шосе, 84 (Подільський регіональний центр онкології, хірургічний корпус), (0432) 570379</i>
Укладач силабусу	доцент, к.мед.н. Какарькін О.Я.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язковий компонент
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 45 Онкологія та радіаційна медицина
Курс/семестр	5 курс (IX-X семестри)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	75 годин /2,5 кредитів ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції - 6 год Практичні заняття - 36 год Самостійна робота -33год В цілому: аудиторні заняття–56%, Самостійна поза аудиторна робота – 44%
Кількість змістових модулів	4
Мова викладання	Українська
Форма навчання	Очна (при впровадженні карантинних заходів- дистанційна очна)

2. Опис дисципліни

Анотація курсу:

У загальній системі підготовки лікаря «Онкологія та радіаційна медицина» є однією з найважливіших клінічних дисциплін, що поєднує в собі хірургічні і терапевтичні вміння та навички. Головне завдання курсу полягає в навчанні студентів методам обстеження, діагностики, лікування та профілактики онкологічних захворювань, впливу іонізуючого випромінювання на організм людини, принципів лікування променевих уражень і наслідків опромінення населення.

Програма дисципліни структурована в чотири змістових модулі. Кредитно-трансферна система організації навчального процесу спонукає студентів систематично вчитися протягом навчального року.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

Теми лекційного курсу висвітлюють сучасні погляди на етіологію і патогенез онкологічних захворювань, розкривають проблемні питання лікування, профілактики, медичної, соціальної і трудової реабілітації хворих на онкологічні захворювання та променеві ураження.

На практичних заняттях студенти самостійно проводять курацію хворих з різноманітною онкопатологією (збирають скарги, анамнез, проводять фізикальне обстеження, знайомляться з лабораторними та інструментальними даними обстеження). Під контролем викладача обґрунтовують попередній діагноз, складають план обстеження хворого, та обґрунтування клінічного діагнозу.

Самостійна робота студентів включає підготовку до практичних занять, самостійну курацію та обстеження хворих, підготовку мультимедійної презентації однієї з актуальних тем онкології і виступ з нею перед студентами групи.

Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями, засвоєння змістових модулів - на практичних підсумкових заняттях. Застосовуються такі засоби контролю рівня підготовки студентів: тести II і III рівня, розв'язування ситуаційних задач, інтерпретація лабораторних досліджень і оцінка їх результатів, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, його систем та органів; контроль практичних навичок.

Підсумковий контроль засвоєння модулю проводиться після його завершення. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою, виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ЄКТС та шкалою, прийнятою в Україні.

3. Передреквізити навчальної дисципліни онкологія та радіаційна медицина

Передреквізити (Prerequisite) – дисципліни, що містять знання, уміння і навички, необхідні для освоєння онкології та радіаційної медицини. Перш за все це базові медичні дисципліни: медична фізика, біохімія, гігієна та соціальна медицина, анатомія, гістологія, медична біологія, паталогічна анатомія, паталогічна фізіологія, оперативна хірургія. Також це клінічні дисципліни необхідні для уміння обстеження хворих, трактовки клінічних і біохімічних аналізів, додаткових радіологічних і ендоскопічних методів діагностики. Це такі, як: пропедевтика внутрішньої медицини, загальна хірургія, курс радіології і променевої терапії, біологічної хімії, ЛОР хвороб, шкірних хвороб, урології, гінекології, щелепно-лицевої хірургії.

Так без знання біології клітини, клітинного розмноження, основ генетики неможливо зрозуміти і засвоїти поняття про злоякісну трансформацію і основи канцерогенеза, без знання гістологічної будови органів і тканин неможливо зрозуміти шляхи інвазії і метастазування пухлини. Наприклад класифікація меланоми за Кларком враховує інвазію пухлини в шари шкіри в епідерміс, базальну мембрану, сосочковий чи сітчастий шар, від цього залежить метастазування. Класифікація пухлин шлунково-кишкового тракту враховує інвазію пухлини в стінку органа і потребує знання його анатомічної і гістологічної будови. Паталогічна анатомія в розділі "епітеліальні пухлини" дає студенту поняття про рак, йогомакроскопічну і мікроскопічну будову, класифікацію і основні шляхи метастазування, в розділі "мезенхімальні пухлини" – теж саме про саркому, а в розділі "гіпертрофія і гіперплазія" про предраккові стани і механізм злоякісної трансформації. Паталогічна фізіологія в розділі "патологія системи крові" роз'яснює механізм анемії зумовлений пухлинами різних локалізацій, в розділі "патологія дихальної системи – механізм дихальної недостатності, що викликана ателектазом, до якого призводять центральний рак легень, в розділі "патологія травлення" - паталогічні розлади при кишковій непрохідності і стенозі виходу з шлунку, які є найчастішими ускладненнями пухлин ШКТ, в розділі "патофізіологія ендокринної системи" – клінічні прояви пухлин наднирників, щитовидної залози, гонад і апудсистеми.

Без умінь і навичок методики обстеження хворих, які засвоюються, перш за все, при вивченні пропедевтики внутрішніх хвороб, загальної хірургії, а також вузьких спеціальностей: ЛОР хвороб, шкірних хвороб, хірургії, урології, гінекології, щелепно-лицевої хірургії, студент не зможе правильно обстежити онкологічного хворого тому, що крім виявлення первинної пухлини він повинен уміти обстежити всі органи і системи на предмет виявлення віддалених метастазів. Крім того дані предмети містять розділи пухлини відповідних локалізацій (шкірні хвороби – пухлини шкіри, урологія – пухлини нирки сечового міхура, простати, гінекології – матки і додатків, ЛОР хвороби – пухлини пазух носа, гортані, вуха, тощо), що істотно полегшує засвоєння даних тем при вивченні онкології.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою дисципліни є підготовка фахівця у відповідності з освітньою професійною програмою загальної лікарської підготовки, здатного виконувати певну професійну роботу з онкології та радіаційної медицини, формування у нього комплексу знань, умінь та навичок з діагностики, лікування і профілактики онкологічних захворювань та наслідків впливу іонізуючого випромінювання

Постреквізити (Postrequisite) – дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення онкології. До таких перш за все відноситься внутрішня та сімейна медицина. Саме сімейний лікар повинен профілакувати, своєчасно виявляти і направляти онкологічних хворих в спеціалізований медичний заклад, повинен регулярно проводити профілактичні огляди здорових і особливо пацієнтів з передраковою патологією, повинен уміти надати паліативну і симптоматичну допомогу онкологічному хворому. До постреквізитів відноситься ендокринологія тому, що цілий ряд ендокринних розладів таких, як тиреотоксикоз, гіпотиреоз, гіперінсулінізм, синдром Іценко-Кушінга та інші можуть бути зумовлені пухлинами (щитовидної залози, підшлункової залози, гіпофіза, тощо). Вивчення медичної психології потребує знання специфічності онкологічних захворювань і тих депресивних і інколи психічних розладів, які їх супроводжують. Нервові хвороби. Часто клініка інсульту може бути зумовлена

метастазами пухлини в головний мозок, а розлади периферійної нервової системи метастазами в хребет. Фізична та реабілітаційна медицина. Успіхи в лікуванні онкологічних хворих останнім часом значно покращили якість і тривалість їх життя. Все більше хворих повертається до роботи і нормального життя, тому перед реабілітаційною медициною стоять нові завдання в реабілітації цієї групи пацієнтів. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я. Однією з найактуальніших проблем організації охорони здоров'я є ріст захворюваності і смертності від онкологічної патології, вивчення епідеміології раку, причин, що до цього призводять дозволить більш ефективно з ним боротись. Фактично всі вузькі спеціалісти в медицині так, чи інакше зустрічаються в своїй діяльності з онкологічною патологією, тому вивчення всіх вузьких дисциплін (фтизіатрія, гінекологія, ЛОР-хвороби, урологія, сімейна медицина, внутрішні хвороби, хірургія, очні хвороби і т.д.) може вважатись постреквізитами онкології. Застосування знань з онкології та радіаційної медицини в процесі подальшого навчання, дозволяє зрозуміти зміни, які відбуваються в організмі людини під впливом іонізуючого опромінення та формує вміння застосовувати знання з онкології та радіаційної медицини у професійній діяльності

4. Результати навчання дисципліни:

Після успішного вивчення дисципліни здобувач повинен *знати*: фактори ризику, передракову патологію, механізм переродження в злоякісне новоутворення, клініку, діагностику, лікування, злоякісних пухлин різних локалізацій, паліативну і симптоматичну допомогу, первинну і вторинну профілактику та реабілітацію онкологічних хворих і хворих постраждалих від променевих уражень. Види іонізуючого випромінювання та методи його контролю.

вміти: поставити діагноз онкологічного захворювання та променевого ураження на основі сукупності даних обстеження

володіти навичками: методики обстеження онкологічного хворого, трактувати дані СКТ і МРТ досліджень, проводити прості види біопсії (мазок-відбиток, скарифікаційна, пункційна аспіраційна біопсія), провести пальпацію зовнішніх груп лімфовузлів, щитовидної і молочної залози, пальцеве дослідження прямої кишки, бімануальне дослідження матки, виписати рецепт на цитостатики і знеболюючі препарати. Володіти навичками дозиметрії і надання допомоги хворим з променевими ушкодженнями.

самостійно вирішувати: питання радіаційної безпеки, обстеження онкологічного хворого, визначення його загального стану, визначення виду біопсії і медичного закладу, куди направити хворого.

ЗМІСТ ТА ЛОГІСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Тематика практичних занять для студентів 5 курсу Subjects of practical employment for the students of 5 courses

№	Назва теми практичного заняття The name of a theme of practical employment	Годин Hours
1	Аудиторна робота / Classroom work Введення в онкологію. Загальні питання онкології. Діагностика профілактика, паліативна та симптоматична терапія пухлин / General questions of oncology. Early diagnostics, primary and secondary prevention, palliative and symptomatic therapy of tumor's	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
2	Аудиторна робота / Classroom work Рак губи, язика та слизових порожнини рота / Lip and Tongue cancer. Tumors of Salivary Glands.	2,0
	Самостійна робота / Самостоятельная работа / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
3	Аудиторна робота / аудиторная работа/ Classroom work Рак стравоходу. Рак шлунка / Esophageal cancer. Stomach cancer	2,0

	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	4,0
4	Аудиторна робота / Classroom work Рак печінки та підшлункової залози./ Liver cancer and pancreatic cancer	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	4,0
5	Аудиторна робота / Classroom work Рак ободової кишки та прямої кишки./ Colon and rectal cancer	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	4,0
6	Аудиторна робота / Classroom work Рак легень, пухлини середостіння і плеври./ Lung cancer. Mediastinal and Pleural tumors.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	4,0
7	Аудиторна робота / Classroom work Лімфогрануломатоз та лімфосаркоми./ Hodgkin's and non-Hodgkin's Lymphoma's.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
8	Аудиторна робота / Classroom work Рак щитовидної залози./ Thyroid cancer.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
9	Аудиторна робота / Classroom work Рак молочної залози./ Brest cancer.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
10	Аудиторна робота / Classroom work Рак шкіри та Меланома./ Skin cancer and Melanoma Пухлини кісток та м'яких тканин./ Bone and Soft Tissue tumors.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
11	Аудиторна робота / Classroom work Рак нирок і сечового міхура./Kidney cancer and Urinary Bladder cancer	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
12	Аудиторна робота / Classroom work Рак простати./ Prostate cancer.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
13	Аудиторна робота / Classroom work Рак шийки і тіла матки./ Cervical and Endometrial cancer.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
14	Аудиторна робота / Classroom work Рак яєчників./ Ovarian cancer.	2,0
	Самостійна робота / Home work Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	2,0
15	Паліативна і симптоматична терапія онкохворих/	
	Самостійна робота / Home work	

	Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	
16	Рання діагностика, первинна і вторинна профілактика онкозахворювань/ Самостійна робота / Home work	
	Підготовка до практичних занять./ Preparation for practical classes	
	Підсумковий модульний контроль / The final modular control.	2,0
	Самостійна робота / Home work	
	Підготовка презентації./ Preparing a presentation	8,0
	Підготовка до складання підсумкового модульного контролю./ Preparation for pass of the final modular control.	4,0
	Аудиторна робота / Classroom work	34,0
	Самостійна робота / Independent work	35,0
	Лекції / Lectures	6,0
	• Всього. • At all.	75,0

Тематика лекцій для медичних факультетів / Topic of lectures for medical faculties

№ п/п	Тема лекції Topic of lectures	Дата	Лектор
1	Канцерогенез, епідеміологія, етіологія, класифікація, скринінг, діагностика, лікування та профілактика пухлин. Паліативна і симптоматична терапія. Організація онкослужби в Україні./ Tumor and tumor process, cancerogenesis. Epidemiology, etiology, classification and prevention of tumors. Treatment of malignant tumors. Palliative and symptomatic therapy.	2 год/ hours	Д.мед.н., проф. Костюк О.Г. Prof., M.Sc.D. Lysenko S.A.
2	Пухлини органів грудної клітки (рак легень, мезотеліома, пухлини середостіння, рак стравоходу) діагностика, лікування./ Tumors of the respiratory system and mediastinum. Lung cancer: NSCLC and SCLC. Mediastinal and Pleural tumors. Diagnostic and treatment.	2 год/ hours	Доц. Ткач А.А. Prof., M.Sc.D. Lysenko S.A.
3	Пухлини шлунково-кишкового тракту (шлунку, печінки, підшлункової залози, ободової і прямої кишки) діагностика, лікування./ Tumors of the esophagus, stomach and pancreas. Primary and secondary Liver cancer. Tumors of the colon and rectum. Diagnostic and treatment.	2 год/ hours	Доц. Дроненко В.Г. As. Prof., Ph.D. Bolyuh D.B.

Перелік тем для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість
-------	------------	-----------

		ГОДИН
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання методів фізикального та інструментального обстеження хворого: Preparation for practical classes - theoretical training and development of methods of physical and instrumental examination of the patient:	20
	Рак губи, слизової порожнини рота. Cancer of the lips, mucous membranes of the mouth.	2
	Рак стравоходу та шлунка. Cancer of the esophagus and stomach.	2
	Рак печінки та підшлункової залози. Liver and pancreatic cancer.	2
	Рак ободової та прямої кишки. Cancer of the colon and rectum.	2
	Рак легені, пухлини середостіння. Lung cancer, mediastinal tumors.	2
	Рак молочної і щитовидної залози. Breast and thyroid cancer	2
П	Рак шкіри, меланома, лімфогранулематоз. Skin cancer, melanoma, lymphogranulomatosis.	2
р	Рак нирки, сечоводу, сечового міхура. Cancer of the kidney, ureter, bladder.	2
а	Рак тіла, шийки матки, яєчників. Cancer of the uterus, cervix and ovaries.	2
к	Рак передміхурової залози. Prostate cancer.	2
т	2	8
и	3	5
ч	Разом (At all.)	33
н		

я

ття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння практичних навичок: методики обстеження онкологічного хворого, вміння трактувати дані ендоскопічних досліджень УЗД, СКТ і МРТ, проводити прості види біопсії (мазок-відбиток, скарифікаційна, пункційна аспіраційна біопсія), проведення пальпації зовнішніх груп лімфовузлів, щитовидної і молочної залози, пальцевого дослідження прямої кишки, бімануального дослідження матки, виписування рецептів на цитостатики ізнеболюючі препарати, вирішення ситуаційних задач з діагностики та лікування онкологічних захворювань.

На практичних заняттях студенти обстежують хворих, оформлюють медичну документацію, формулюють висновки до опрацьованої теми, розв'язують клінічно-орієнтовані ситуаційні задачі та тестові завдання.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, підготовка і формативних повідомлень та презентацій, опрацювання наукової літератури.

Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на практичних заняттях та підсумковому контролі з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної поза аудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра променевої діагностики, променевої терапії та онкології/Студенту/Очна форма навчання/ Медицина/5курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра променевої діагностики, променевої терапії та

онкології. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmdu.edu.ua.

• **Форми та методи контролю успішності навчання**

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, розв'язання ситуаційних задач, проведення обстеження хворого, трактування лабораторних, рентгенологічних, інструментальних та морфологічних досліджень, оцінка їх результатів (оформлення медичної документації)
Підсумковий контроль дисципліни - дифзалік	Методи: тестування, усне опитування (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmdu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

Перелік питань для підсумкового модульного контролю з дисципліни «Онкологія» для студентів 5-го курсу медичних факультетів

Questions for the final modular control in the discipline "Oncology" for 5th year medical students

№ п/п	Запитання / Questions
1	Онкозахворювання, основні ознаки пухлинної клітини і пухлинної тканини. Інфільтративний ріст, метастазування./ Cancer, the main signs of tumor cells and tumor tissue. Infiltrative growth, metastasis.
2	Основні причини раку, сучасні уявлення про канцерогенез, канцерогени./ The main causes of cancer, modern ideas about carcinogenesis, carcinogens.
3	Онкозахворюваність, онкосмертність, структура, облік і динаміка./ cancer incidence, cancer mortality, structure, accounting and dynamics.
4	Класифікація онкозахворювань, стадії, система "TMN"/ Classification of oncological diseases, stages, TMN system
5	Організація і завдання онкослужби. Протиракова боротьба, диспансеризація онкохворих// Organization and tasks of the oncology service. Anti-cancer struggle, medical examination of cancer patients
6	Радикальне лікування онкозахворювань: комбінована і комплексна терапія, принципи, методи./ Radical treatment of cancer: combination and complex therapy, principles, methods
7	Рак губи: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, принципи класифікації, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, принципи комбінованого і комплексного лікування./

	Lip cancer: morbidity, causes, epidemiology, precancerous diseases, classification, clinic, diagnosis, principles of combined and complex treatment.
8	Рак слизової порожнини рота: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, принципи класифікації, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, принципи комбінованого і комплексного лікування./ Oral mucosal cancer: morbidity, causes, epidemiology, classification, clinic, diagnosis, principles of combined and complex treatment.
9	Рак язика: захворюваність, причини, епідеміологія, принципи класифікації, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, принципи комбінованого і комплексного лікування./ Tongue cancer: morbidity, epidemiology, classification, clinic, diagnosis, principles of combined and complex treatment
10	Рак стравоходу: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, принципи комбінованого і комплексного лікування./ Esophageal cancer: morbidity, epidemiology, clinic, diagnosis, classification, principles of combined and complex treatment.
11	Стравохід Барретта: причини, клініка, діагностика, рання діагностика, диспансеризація хворих, принципи лікування. Barrett's esophagus: causes, clinic, diagnosis, principles of treatment.
12	Рак шлунка: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, принципи комбінованого і комплексного лікування. Gastric cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, principles of combined and complex treatment
13	Рання діагностика, принципи та методи скринінгу раку шлунка, диспансеризація хворих. Early diagnosis, principles and methods of gastric cancer screening, medical examination of patients.
14	Первинна і вторинна профілактика раку стравоходу та шлунка. Primary and secondary prevention of esophageal and gastric cancer.
15	Рак підшлункової залози: захворюваність, причини, передракові захворювання, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування, профілактика. Pancreatic cancer: morbidity, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, principles of treatment, prevention.
16	Рак печінки: захворюваність, причини, клініка, діагностика, загальні принципи лікування. Liver cancer: morbidity, causes, clinic, diagnosis, general principles of treatment.
17	Діагностика і диференціальна діагностика механічної жовтяниці, методи лікування, симптоматичні операції. Diagnosis of mechanical jaundice, treatment methods, symptomatic operations.
18	Рак ободової кишки: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, принципи комбінованого і комплексного лікування, методи медичної реабілітації. Colon cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, principles of combined and complex treatment, methods of medical rehabilitation.
19	Рак прямої кишки: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, комбіноване і комплексне лікування, методи

	<p>медичної реабілітації хворих. Rectal cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment, methods of medical rehabilitation of patients.</p>
20	<p>Діагностика і диференціальна діагностика кишкової непрохідності, методи хірургічного лікування, симптоматичні операції. Diagnosis of intestinal obstruction, methods of surgical treatment, symptomatic operations.</p>
21	<p>Принципи та методи скринінгу на рак ободової і прямої кишки, диспансеризація хворих. Principles and methods of screening for cancer of the colon and rectum, medical examination of patients.</p>
22	<p>Первинна і вторинна профілактика на рак ободової і прямої кишки. Primary and secondary prevention of colon and rectal cancer.</p>
23	<p>Рак легені: захворюваність, причини, епідеміологія, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, комбіноване і комплексне лікування. Lung cancer: morbidity, epidemiology, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment.</p>
24	<p>Центральний рак легені, патогенез і фази розвитку бронхообтураційного синдрому, основні клінічні прояви раку легені на ранніх стадіях, диференціальна діагностика раку легені. Central lung cancer, pathogenesis and phases of development of bronchoobturation syndrome, the main clinical manifestations of lung cancer in the early stages, differential diagnosis of lung cancer.</p>
25	<p>Метастатичні пухлини легень: діагностика, диференціальна діагностика, принципи лікування. Metastatic lung tumors: diagnosis, differential diagnosis, principles of treatment.</p>
26	<p>Принципи та методи скринінгу на рак легені, диспансеризація хворих. Principles and methods of screening for lung cancer, medical examination of patients.</p>
27	<p>Первинна і вторинна профілактика раку легені. Primary and secondary prevention of lung cancer.</p>
28	<p>Пухлини середостіння (тимома, лімфосаркома, тератома): клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування, комбіноване і комплексне лікування. Tumors of the mediastinum (thymoma, lymphosarcoma, teratoma): clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment.</p>
29	<p>Рак молочної залози: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація. Breast cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, differential diagnosis, classification.</p>
30	<p>Принципи та методи скринінгу на рак молочної залози, диспансеризація хворих, первинна і вторинна профілактика раку молочної залози. Principles and methods of breast cancer screening, medical examination of patients, primary and secondary prevention of breast cancer.</p>
31	<p>Рак щитовидної залози: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, комбіноване і комплексне лікування. Thyroid cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment.</p>
32	<p>Лімфогранулематоз: клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування; комбіноване і комплексне лікування.</p>

	Lymphogranulomatosis: clinic, diagnosis, differential diagnosis, classification, combined and complex treatment.
33	Рак шкіри: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, комбіноване і комплексне лікування; первинна і вторинна профілактика. Skin cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment; primary and secondary prevention.
34	Меланома: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування; первинна і вторинна профілактика. Melanoma: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, general principles of treatment; primary and secondary prevention.
35	Рак тіла матки: захворюваність, причини, епідеміологія, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, комбіноване і комплексне лікування. Cancer of the uterine body: morbidity, epidemiology, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment.
36	Рак шийки матки: захворюваність, причини, епідеміологія, передракові захворювання, клініка, діагностика, рання діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, комбіноване і комплексне лікування; первинна і вторинна профілактика. Cervical cancer: morbidity, epidemiology, precancerous diseases, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment; primary and secondary prevention
37	Рак яєчників: захворюваність, клініка, діагностика, класифікація, загальні принципи лікування: комбіноване і комплексне лікування. Ovarian cancer: morbidity, clinic, diagnosis, classification, combined and complex treatment.
38	Рак нирки: захворюваність, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування: хірургічне лікування; комбіноване лікування. Kidney cancer: morbidity, clinic, diagnosis, classification, surgical treatment; combined treatment.
39	Рак сечового міхура: захворюваність, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування: хірургічне лікування; комбіноване лікування. Bladder cancer: morbidity, clinic, diagnosis, classification, treatment
40	Рак передміхурової залози: захворюваність, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, класифікація, загальні принципи лікування. Prostate cancer: morbidity, clinic, diagnosis, classification, general principles of treatment.
41	Рання діагностика і скринінг онкозахворювань: принципи, методи. Онконастороженість. Early diagnosis and screening of cancer: principles, methods. Cancer vigilance.
42	Первинна і вторинна профілактика онкозахворювань. Primary and secondary prevention of cancer.
43	Паліативна терапія онкохворих: задачі, принципи, методи. Palliative therapy of cancer patients: tasks, principles, methods.
44	Симптоматична терапія онкохворих: задачі, принципи, методи. Symptomatic therapy of cancer patients: tasks, principles, methods
45	Боротьба з болем, принципи, методи, основні групи анальгетиків. Pain management, principles, methods, main groups of analgesics.
46	Методи паліативного лікування основних симптомів пухлин травного тракту. Methods of palliative treatment of the main symptoms of tumors of the digestive

	tract.
47	Методи паліативного лікування основних симптомів пухлин органів дихання. Methods of palliative treatment of the main symptoms of respiratory tumors.
48	Методи паліативного лікування основних симптомів пухлин статевих органів.
49	Методи паліативного лікування основних симптомів пухлин сечовивідних органів. Methods of palliative treatment of the main symptoms of genital tumors.
50	Етичні і психологічні принципи паліативної допомоги онкохворим. Ethical and psychological principles of palliative care for cancer patients.

6. Види навчальних занять: лекція, практичне заняття, консультація.

7. Форма навчання: денна

8. Методи навчання: пояснювально-демонстраційний, самостійна курація хворих, вирішення ситуаційних задач, підготовка та проведення презентації за темою

9. Методи контролю: усний, письмовий, тестовий.

10. Форми підсумкового контролю: підсумковий модульний контроль: (диференційний залік)

11. Засоби діагностики успішності навчання: питання для поточного контролю, задачі, тести.

12. Мова навчання: українська, англійська.

13. Система оцінювання успішності студентів з онкології

Value system of student's academic performance in occupational diseases

Тема / Topic	Максимальна кількість балів / Maximum of scores
Змістовий модуль / Intensional module	4x30=120
Індивідуальна робота / Individual task	-
ПМК / FMC	80
Всього / General	200

• Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи))

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль дисципліни 3	Сума балів за тестування (12-20 балів) та усне опитування(38-60 балів) Оцінка за іспит: 71-80 балів – «відмінно»61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 8 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
120-140,99	E	-	зараховано
119-61	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-60	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати латинською термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини

Оцінка «добре» виставляється студенту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її медичного значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної медицини.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який, знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, дотримується схеми обстеження хворого та вірно з чіткими формулюваннями оформлює медичну документацію.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який допускає неточності при виконанні практичної навички, або обстеження хворого, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, акуратно оформлює медичну документацію.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при виконанні фізикального дослідження, не може продемонструвати правильну послідовність дослідження хворого і виконання практичних навичок, не може

трактувати в повному обсязі результати досліджень, неохайно оформлює медичну документацію. **Оцінка «незадовільно»** виставляється студенту, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при виконанні обстеження хворих, порушує порядок виконання практичної навички, не вміє заповнити медичну документацію.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90- 100%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка «добре» виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89 %). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до теста.

Оцінювання усної відповіді під час підсумкового контролю (дифзалік)

Оцінка «відмінно» виставляється студенту який грамотно та в логічній послідовності надає відповіді на питання екзаменаційного білету. Під час відповіді демонструє здатність аналізувати теоретичний матеріал, робить ґрунтовні висновки щодо значення теоретичного матеріалу для практичної медицини, надає чіткі правильні відповіді на додаткові нестандартні питання, знає принципи діагностики, лікування та особливості епідеміології, онкологічних захворювань..

Оцінка «добре» виставляється студенту, який добре володіє теоретичним матеріалом та в логічній послідовності надає відповіді на питання екзаменаційного білету, але допускає незначні неточності, які швидко виправляє при відповіді на уточнюючі запитання екзаменатора. Знає методи діагностики та профілактики онкологічних захворювань і основні принципи їх лікування.

Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який при відповіді на питання екзаменаційного білету демонструє знання базових понять та визначень, допускає значні неточності або має труднощі при відповіді на питання з спеціальної онкології, не може розкрити в достатньому обсязі принципів діагностики, профілактики та лікування онкологічного захворювання, допускає неточності при відповіді на конкретизуючі питання екзаменатора.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає відповіді на питання екзаменаційного білету, допускає грубі помилки при відповіді на питання з спеціальної онкології, не може пояснити базові поняття та визначення, не знає принципів діагностики, профілактики та лікування онкологічного захворювання, не знає відповіді на додаткові уточнюючі запитання екзаменатора.

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова (Вінниця, 2020). (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи))

12 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав призове місце на міжвузівських олімпіадах з дисципліни або призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт або призове місце на міжвузівській/міжнародній науковій конференції з наявністю друкованої роботи

11 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав I місце на внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або I місце на студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи, або приймав участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт

10 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який отримав призове місце (II-III) на внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або на студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи; або за участь (без призового місця) міжвузівських олімпіадах з дисципліни або призове місце на міжвузівській/міжнародній науковій конференції з наявністю друкованої роботи.

9 балів – додаються до оцінки з дисципліни студенту, який приймав участь (без призового місця) у внутрішньовузівській олімпіаді з дисципліни або студентській науковій конференції з наявністю друкованої роботи

8 балів - додаються до оцінки з дисципліни студенту, який активно приймав участь у роботі студентського наукового гуртка, опублікував друковану роботу за результатами науково-практичного дослідження, але не приймав особисто участь у студентській науковій конференції, підготував стендову доповідь.

- **Політика навчальної дисципліни/курсу**

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки при роботі з електричною апаратурою, колючим і ріжучим медичним інструментарієм, з шприцами, трепанаційними голками та ін., проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, тестові завдання до поточної теми розв'язуються на початку заняття.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається і повинен його відпрацювати в установленому порядку. На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шкіряні тапочки, бахіли, шапочка, маска), при роботі з пацієнтом (гумові рукавички). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань толерантність, ввічливість і повагу до пацієнтів.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра променевої діагностики, променевої терапії та онкології) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має надати заповнений дозвіл від деканату на відпрацювання та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу, або написання реферату, чи підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра променевої діагностики, променевої терапії та онкології / Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> променевої діагностики, променевої терапії та онкології / Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

- **Навчальні ресурси** Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра променевої діагностики, променевої терапії та онкології / Студенту.

16. Рекомендована література

Базова:

1. Онкологія. Національний підручник. /за редакцією ак. Бондаря Г.В., проф. Шевченка А.І., проф Галайчука І.Й. – Київ, 2019. – 520 ст.
2. Радіаційна медицина: підручник / Д.А. Базика, Г.В. Кулініч, М.І. Пилипенко; за ред. М.І. Пилипенка. – К.: ВСВ «Медицини», 2013. – 232 с.
3. Клінічна онкологія. Посібник для студентів медвузів та інтернів. / за редакцією проф. Болюха Б.А. – Вінниця, 2012 р. – 704 с.
4. Основи клінічної онкології. Навчально-методичний посібник. / І.Ф.Хурані, О.Я.Какар'їн, А.П.Ковальчук. – Вінниця, 2014. – 160 с.
5. Онкологія: підручник - 3-є видання, перероб. і доп. / Б.Т.Білинський, Н.А.Володько, А.І.Гнатишак, О.О.Галай [та ін.]; За ред. Б.Т.Білинського. - К. Здоров'я, 2004. - 528 с.
6. Онкологія; електр. навчальний посібник для студентів вищих ме-дичних закладів III-IV рівня акредитації / А.І.Шевченко, О.Ю.Попович, Н.Ф.Шевченко [та ін.]. - Запоріжжя. - 2011.
7. Збірник тестових завдань з онкології (навчальний посібник) / за ред. Т. Г. Фецича та Ю.Ю. Олійника. Львів, 2013. –215 с.
8. Білинський Б.Т. Медичні помилки в онкології. Львів: Афіша, 2013. – 324.
9. Онкологія: Вибрані лекції з клінічної онкології / За ред. Г. В. Бондаря, В. С. Антіпової. Луганськ, ВАТ „Луганська обласна друкарня”. 2009. – хох с.
10. Онкологія. Вибрані лекції для студентів і лікарів / За ред. В. Ф. Чехуна. – К.: Здоров'я

України, 2010. – 768 с.

11. Рак в Україні.; захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби /За ред. С. О. Шалімова. Бюлетень національного канцер-реєстру України. (дивитися щорічні №№ Бюлетеня)
12. Савран В. Р., Кенс А. А., Мриглоцькимй М. М., Савран В. В. Рак молочної залози: навчальний посібник. Львів, 2012. –236 с.
13. Фільченков А. А., Стойка Р. С. Апоптоз і рак: від теорії до практики Тернопіль: ТДМУ.- 2006. – 524 с.
14. Шалімов С.А., Євтушенко О.И., М'ясоєдов Д.В., Приймак В.В. Комбіноване лікування хворих на рак ободової кишки. Київ: «Четверта хвиля», 2006 – 168 с.
15. Радіологія (Променева діагностика та променева терапія.) / За заг. ред. М. М. Ткаченка. К.: Книга плюс. 2011. –719 с.
16. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини.-Одеса, Одеський медуніверситет, 2004. - 208 с.
17. Радіаційна медицина. За ред. А.П. Лазаря. - К.: Здоров'я, 1993. - 222 с.
18. Sorkin V.M. Clinical oncology (Lectures for medical students) / V.M.Sorkin, I.A.Perehod. - Simferopol, 2007. - 136 p.
19. Hourani I.F., Kakarkin O.Y., Kovalchuk A.P. Fundamentals of clinical oncology. // Manual for students of higher medical educational institutions Printing “DRUK” –Vinnytsia – 2014 – 159 с.

Допоміжна:

1. Володько Н. А. Метастазування злоякісних пухлин: роль факторів пухлинного мікро оточення. Львів: Медицина світу.-2002.- 200 с.
2. Методичні рекомендації: Діагностика, лікування, спостереження та реабілітація хворих на рак щитоподібної залози / Упорядники: Ю. М.Стернюк, Б. Т. Білинський, О. О.Галай та ін. Львів-Відень.- 2005. – 47 с.
3. Паліативна допомога: Онкологія: посібник для викладачів /пер із англ.. В. Ізотова. – К.: Калита, 2013. – 875 с.
4. Гостра променева хвороба. За ред. О.М. Коваленка. Київ, 1998. - 244 с.
5. 25 років Чорнобильської катастрофи. Безпека майбутнього. Національна доповідь України. - К.: "КІМ", 2011. - 356 с.
6. 20 років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє. Національна доповідь України. - К.: "Атіка", 2006. - 224 с.
7. Бебешко В.Г., Коваленко О.М., Білий Д.О. Гострий радіаційний синдром і його наслідки. Тернопіль: ТДМУ, 2006. - 424 с.
8. Гродзинський Д.М. Радіобіологія.- К.: Либідь, 2001.- 448 с.

17. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://library.vnmu.edu.ua>

<https://www.testcentr.org.ua/uk/>

<https://unci.org.ua/>

www.oncology.kiev.ua

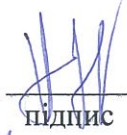
<https://iepor.org.ua/>

<https://www.clinicaloncology.com.ua/>

www.vnmu.edu.ua/department/department

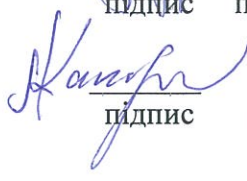
Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри онкології ВНМУ ім. М.І. Пирогова
Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Костюк О.Г.
прізвище та ініціали

Зав учбовою частиною

Какарюкін О.Я.
прізвище та ініціали